

Over de Mos-muur

MOS in Sicilië, september 2005

EEN INTERNATIONAAL PROJECT BEGINT IN JE EIGEN SCHOOL EN DEINT UIT OVER DE WERELD.

Het internationale Comeniusproject 'Water & Life' heeft als doel de verbanden aantonen tussen water, leven, milieuzorg en samenleving. Het wil scholen uit verschillende landen vertrouwd maken met de 'BISEL-index'. Die biotische index is een gestandaardiseerde meetmethode om de waterkwaliteit te bepalen. Daarvoor inventariseren we de diersoorten (kriebelbeestjes) - macro-invertebraten - die in het water leven. Water waarin larven van de waterjuffer voorkomen, is bvb. beter van kwaliteit dan water waarin je enkel water-vlooien vindt. Prof. Niels De Pauw, expert van die meetmethode, geeft de vorming. We oefenen zowel de theorie als de praktijk op verschillende locaties in Sicilië.

WATERKwaliteit METEN VIA KRIEBELBEESTJES

Maar liefst 7 MOS-scholen nemen deel: Sancta Maria Instituut, Kasterlee; Sint-Dimpnacollege, Geel; Dames Van Maria-humaniora Aalst; BSBO Lentekind, Ternat; St.-Rita, St.-Truiden; St.-Maria-Instituut, Geel; St.-Bavo-humaniora, Gent. Ook de Katho HS Gent en HS West-Vlaanderen hebben hun dochters uitgezonden. De andere deelnemers komen uit Portugal, Zweden, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Nederland, Roemenië, Spanje, Tsjechië, Turkije en het Verenigd Koninkrijk!

Zo'n internationale bijeenkomst werkt heel inspirerend en doet veel duurzame internationale relaties ontstaan. Vele Belgische en buitenlandse scholen kenden elkaar al van eerdere projecten over het thema water. Water biedt vele mogelijkheden aan scholen om een internationaal project uit te bouwen.

WATERSOLIDARITEIT

INETA KRUSTE is project coördinator van Gaigalava Elementary School in Latvia

MOSTERD: When did you start ?

INETA: We began the international project on water in 2001. Seven partner schools from 7 European countries participate in the project „Water Solidarity“.

MOSTERD: How did it grow?

INETA: The objectives and tasks were planned and worked out thoroughly in which all the partner schools showed great interest. Later the coordinator meetings were organized and held.

MOSTERD: How many partners are involved?

INETA: Nine European countries were involved at the beginning of this international project. Now seven European countries participate in the project.

MOSTERD: How do you make your pupils and fellow-teachers work together?

INETA: The pupils are interested in the investigation process and analysing the collected water data, including water animals, plants, pollution. The pupils and fellow-teachers are also included in the exchange programme with the partner schools. Thus they can widen their knowledge about the other countries and especially improve their English language skills.

MOSTERD: What exactly is the subject of your project?

INETA: The exact subject of our project is "The investigation of water quality", which is included in both international projects we participate in, namely "Garden of Eden" and "Geographical Information Technologies".

MOSTERD: How many times did you think of giving up?

INETA: As our pupils and some teachers are really interested in the given subject we have never thought of giving it up.

MOSTERD: How did you find your partners?

INETA: We found the partners through international teachers training courses.

MOSTERD: What about the costs?

INETA: We receive finances from our National Agency within the project Socrates.

MOSTERD: Would you encourage other schools to do it too?

INETA: We have introduced two neighbouring schools about the carried out work, the results of the investigation, field work, the pupils' exchanges.

MOSTERD: What advise would you give starting schools?

INETA: We would like to advise starting schools to find such partner schools, interested in the international projects, that are eager to find a common theme to be carried out.

MOSTERD: Does the project take a lot of your time? If it does, then why do you do it?

INETA: Any project takes a lot of not only the teachers' time but also the pupils' time. As the work is mostly carried out after the lessons (investigation, analyses, field work, results, data description) the project demands a lot of time, energy and a

lot of efforts. But why do I do it? It is interesting, because you get to know more about the other cultures, develop the English language communicative skills, as well as learn more about new, modern technologies and try applying them in our school work.

MOSTERD: Thank you for the interview

HOE VERWERK JE DE RESULTATEN VAN DE OPLEIDING IN SICILIË IN JE SCHOOLPRAKTIJK?

Frank Mattens, leraar biologie in de Basisschool BSBO Lentekind te Ternat, neemt voor de eerste keer deel aan een internationale uitwisseling. In de school - MOS, eerste logo - is het thema dit jaar water.

Op de eerstvolgende pedagogische studiedag op school brengt Frank verslag uit van de Italiaanse ervaring. Alle leerkrachten krijgen zowel de theoretische achtergrond als een praktijkoefening in een beek in de buurt van de school, waar later in het schooljaar de leerlingen zelf de waterstalen zullen nemen en de resultaten in kaart brengen. Het MOS-waterproject krijgt zo meer diepgang en brengt de leerlingen dicht bij de natuur.

Ook zin om deel te nemen aan een internationaal project? <http://www.ond.vlaanderen.be/internationaliseringSO/onbegrensd.htm>

A new world in one, two, t(h)ree

De leerlingen van onze basisschool wilden weten of alle afval op de wereld hetzelfde is. Toevallig leert de leerkracht een Japanse collega kennen en heel snel is een internationaal educatief afvalproject geboren!

Zowel de Vlaamse als de Japanse school verzamelt 'cultuurgebonden' afval en stuurt het naar de partnerschool. Met dit afval maakt elke school een kunstwerk. Dat wordt gefotografeerd en doorgemaild. Bij de uitwisseling van rommel met de buitenlandse vrienden ontdekken de kinderen heel wat over hun manier van leven... Leuk!

De eerste contacten zijn gelegd en nieuwe projecten zien het levenslicht. Scholen uit Japan, Canada, Israël, Zweden, Noorwegen, Oostenrijk, Engeland, Slovenië en Ierland doen mee.

We knutselen een 'wereldwijd' groen draadwerk op het Internet in elkaar. Het symbool dat alle mensen verbonden zijn door middel van bomen. Een echte 'levensketting'! Met de ontvangen 'draadwerkjes' maken we prentbriefkaarten. Je kan ze afdrukken en gebruiken om onze boodschap 'Zonder bomen... geen leven!' de wereld rond te

sturen. Met dit 'digi-project' won de school diverse prijzen: de 'Sony Award', 1ste prijs Internationale projecten in België en de 'Global Junior Challenge Award'. Voor de editie 2006 van de Global Junior Challenge Award mag je projecten indienen (www.gjc.it/2006/en/index.php).

De contacten met deelnemers uit diverse continenten zijn boeiend en leiden tot nieuwe vormen van samenwerking.

Meer informatie kan je ook krijgen van de Sint-Amandusschool, Meulebeke, op www.sip.be/stamand/aneworld.htm en bij lieven.van.parys@skynet.be

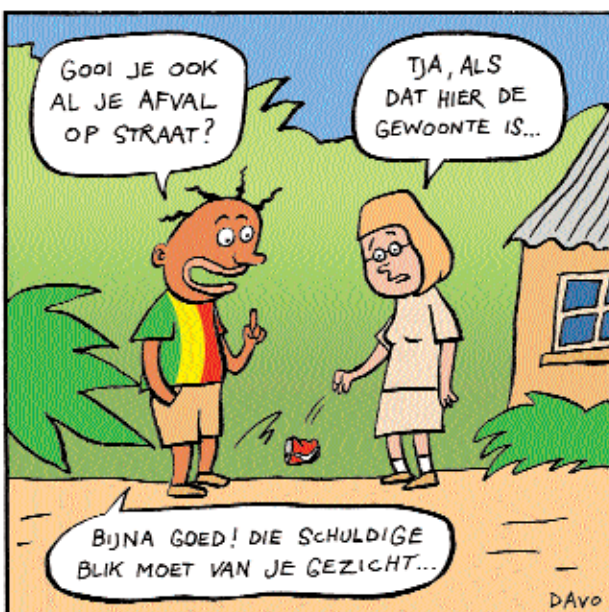
MOS in Suriname, november 2005

"BEN JE HET HIER AL GEWOON? GOOI JE NU OOK AL JE AFVAL OP STRAAT?"

Op verzoek van VVOB (Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en technische Bijstand) helpt MOS mee een strategie uit te tekenen om milieueducatie en -zorg in projecten te integreren. De VVOB-projecten in Suriname situeren zich momenteel in de sector onderwijs. Er lopen 3 projecten, waaronder LEARN en KALBOBIS (zie kadertjes). Het MINOV van Suriname (Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling) is telkens de plaatselijke partner. Suriname is een land met een heel grote etnische diversiteit.

De oorspronkelijk Indiaanse bevolking is al heel lang uitgebreid met bevolkingsgroepen uit vrijwel alle delen van de wereld. In Paramaribo vind je,

MOS IN SURINAME

als enige plek op de wereld (?), een moskee en een synagoge naast elkaar, niet ver van de houten kathedraal en nog enkele andere kerken.

Suriname kampt nog altijd met de uitdaging om *beleidsintenties* en *beschikbare middelen* goed op elkaar af te stemmen.

LEARN (Leerling- en Ervaringsgerichte Aanpak van het Regulier Nationaal basisonderwijs) wil een bijdrage leveren tot het verbeteren van de leerprestaties van kinderen in het Surinaamse basisonderwijs. Het project pakt de lage interne efficiëntie van het onderwijsstelsel aan.

Doelgroep zijn leerlingen uit de meest kwetsbare families en sociaal-economische groepen. Het project is dan ook in de bredere zin gericht op armoedebestrijding.

KALBOBIS (Leerkansverbetering Leerlingen Basisonderwijs Binnenland Suriname) beoogt verbetering van het onderwijsleerproces in scholen in het binnenland. Objectieven: training van leerkrachten, alfabetisering van ouders en vergroten van hun betrokkenheid en materiële ondersteuning.

OP SCHOOLBEZOEK

De meeste ouders van de *Openbare School Clevia* (423 leerlingen, 26 personeel) hebben financiële problemen en moeten (net als de leerkrachten) meer dan één baan hebben om rond te komen. De kinderen krijgen dan ook weinig aandacht thuis. LEARN is niet het eerste project waaraan de school deelneemt. Het vorige project, waarbij ook een managementtraining hoorde, was een "zitten-blijversproject" van UNICEF.

Dat heeft heel wat positieve gevolgen gehad: de

leerkrachten voelen nu dat ze behoren tot een team en de kinderen van het 5de leerjaar helpen de eerste- en tweedejaars met leesproblemen. De school moet zelf kleine verbouwingen betalen ten koste van de aankoop van didactisch materiaal. De directrice moet dan ook altijd opnieuw op zoek naar fondsen. De school probeert aandacht voor het milieu te hebben en dat is niet gemakkelijk. Vuilnis wordt in deze straat niet opgehaald. "Verbrand het maar achter de schoolgebouwen" zeggen de 'bevoegde instanties'. De directrice weigert dit te doen om hygiënische en milieuredenen en laat de kinderen (elke klas om beurt) het vuilnis verzamelen. Ze brengen het dan naar een plaats waar het wel wordt opgehaald. Sommige ouders hebben hierop commentaar. Petflessen worden wel opgehaald en de school krijgt er geld voor. Een leerkracht verkoopt tijdens de pauze zoete frisdrank in kleine plastic zakjes met een rietje!

De St. Lidwina school (446 leerlingen, 20 personeel) doet mee aan het milieubrigadiertjes-pro-

ject en heeft samen met andere scholen een milieureglement opgesteld.

De kinderen hebben er mee over mogen nadenken. De brigadiertjes zijn een vaste groep leerlingen van de vijfde klas, maar de kleintjes bieden zich spontaan aan om mee de speelplaats proper te houden. De leerkrachten betalen samen een tuinman die het erf onderhoudt. Het onderhoofd is bezig met de inrichting van een mediatheek en bibliotheek waarin milieu bijzondere aandacht krijgt.

Jarikaba heeft 207 leerlingen en 14 personeelsleden. De school heeft de eerste prijs gewonnen met een project van Staatsolie en Stichting Schoon Suriname. Ze kreeg daarvoor tuingerief en een grote regenton. Ook hier zijn de milieubrigadiertjes actief om het schoolterrein proper te houden. De tuinman en het personeel doen mee. De school neemt deel aan het project van petflessenverzameling. Kinderen brengen zelfs pet van thuis mee. De petflessen worden opgehaald en dat brengt op voor de school. Glazen flessen zouden te lang op school blijven staan en dat is niet hygiënisch, vindt de directeur. In *Jarikaba* ziet de speelplaats er heel netjes uit. De milieubrigadiertjes begeven zich tijdens elke pauze naar hun opgelegde plaats. Ze doen het graag, maar zijn ze doordrongen van het waarom? Zijn ze niet enkel betrokken bij de uitvoeringsfase? Zouden mee-denken, -plannen en -kiezen eraan vooraf gegaan zijn?

Zet je bovendien tien stappen buiten de schoolpoort, dan zie je voor je de rivier van 15 m breed met langs beide kanten in het water een strook van bijna twee meter afval (met heel veel petflessen). Wordt daar in de school over gepraat? Wordt er naar oplossingen gezocht?

SURINAME

Oppervlakte: 163 270 km² (bijna 6x België)

Bevolking: ± 450 000 (stad Antwerpen):

Hindostanen, Creolen, Javanen,
Boslandbewoners, Indianen, Chinezen,
blanken, Brazilianen...

Republiek, constitutionele democratie

Munteenheid: SRD, Surinaamse dollar

Officiële taal: Nederlands; contact- en
gemeenschapstaal: Sranantongo

EEN NIEUWE GENERATIE CREËREN

De volwassenen gooien hun afval overal zomaar op de grond. En de kinderen apen (zeker buiten de school) na. Aan een stagiaire uit Nederland die bij SUCET (Surinaams Centrum voor Educatie en Training) werkt, vroeg een Surinamer: "Ben je het hier al gewoon? Gooi je nu ook al je afval op straat?"

Is deze houding een blijk van vervreemding van de natuur? De spontane houding om afval te minimaliseren, sorteren of vermijden, bestaat niet meer. Ook in het binnenland gooien mensen hun drankflesjes - zoals vroeger hun opgegeten of uitgedronken vruchten - overal neer.

"We moeten een nieuwe generatie creëren en ons vooral toespitsen op de allerkleinsten" zegt de directrice van SUCET, want "Het milieu, dat ben ik zelf. Het is een manier van leven." Jonge kinderen moeten leren zichzelf waarderen en zullen dan ook hun omgeving leren waarderen. Omdat er heel veel eenoudergezinnen, wezen en arme gezinnen zijn, krijgen kinderen te weinig aandacht. Eigenwaarde bijbrengen is in een kansarme omgeving essentieel.

Onderhouden en op alle fronten tegelijk werken is de MOS-boodschap die ik haar zeker meegaf, want de ervaring van MOS leert dat volhouden het moeilijkste is en dat iets *afleren* soms veel gemakkelijker is dan iets *aangeleerd* te krijgen.

Hier is werk aan de winkel. Suriname heeft gigantische milieuproblemen die bovendien resulteren in gezondheidsproblemen. Naast afval is ook de verkeersveiligheid en -vervuiling in de stad Paramaribo zeer groot. Er is bovendien watervervuiling, een rioleringsprobleem, er worden veel kunstmeststoffen gebruikt, er is goudwinning (kwikvergiftiging en verwoesting van het bos), aluminiumwinning uit bauxiet (vernietiging van het bos), houtkap... En al de winst verdwijnt naar het buitenland.

En toch kent Suriname heel wat instituten, organisaties, stichtingen, NGO's, overheden... die met de milieuproblematiek bezig zijn en naar oplossingen zoeken, o.a. op educatief gebied. Ze hebben heel wat kennis en expertise, zowel op milieu- als op educatiegebied. Maar er is een grote versnippering van initiatieven. Die instanties en organisaties weten nauwelijks van mekaars bestaan, laat staan waar ze precies mee bezig zijn. Ze werken nog te veel naast elkaar.

Een traject milieueducatie en milieuzorg zal nu worden uitgetekend. In een volgend stadium zullen we zeker zorgen voor mogelijkheden tot contacten tussen Surinaamse en Vlaamse scholen.

Vreemd gaan

In alle landen van Europa zijn tal van scholen geëngageerd in duurzaamheids- of milieuprojecten. 'eTwinning' - een raamwerk voor scholen om op internet samen te werken met partnerscholen in andere Europese landen - zoekt partners voor jou en zorgt voor de contacten met die scholen. Via de 'Twinspace' kunnen de partnerscholen communiceren en samenwerken.

MOS-scholen kunnen zich op eTwinning als MOS-school registreren: ze zorgen er dan voor om:

- in hun profiel bij 'vakken/thema' Milieueducatie op te geven
- bij de korte beschrijving van het project in de EERSTE woorden aan te geven dat het om een MOS-school gaat (in de Twinfinder verschijnen deze eerste woorden altijd onder de naam van de school, zo wordt het ook heel gemakkelijk voor MOS-scholen om elkaar te vinden.)

Meer informatie:

www.etwinning.net, info@etwinning.be.